

no sudionici su također istaknuli veliku važnost provedenih istraživanja kao podloge za daljnja istraživanja.

Skup je privukao velik broj slušatelja, a zasigurno će i najavljeni zbornik radova imati široku publiku. Izneseni referati postavljaju temelje budućim istraživanjima komparativističkih tema u području dječje književnosti i književnosti za mlade i obećavaju uspostavljanje strukturiranoga područja poredbene dječje književnosti u hrvatskome kontekstu.

Ane Čerjan

Znanstveni skup *Hrvatsko školstvo u 20. stoljeću*

Zagreb, 10. – 11. travnja 2014. godine

Znanstveni skup *Hrvatsko školstvo u 20. stoljeću* u organizaciji Matice hrvatske službeno je otvoren u četvrtak 10. travnja 2014. godine. Svrha organizacije skupa bila je sustavno prikazati razvoj školstva u Hrvatskoj u 20. stoljeću te pokazati do kakvih je promjena došlo.

Nakon uvodnih riječi i pozdravnoga govora uslijedila su izlaganja radova istaknutih odgojno-obrazovnih stručnjaka. Izloženo je ukupno dvadeset osam radova koji su bili podijeljeni u osam sesija, a nakon svake sesije razvila se rasprava. Istraživači su se u radovima ponajprije bavili tendencijama i reformama u razvoju osnovnoga i srednjega školstva te visokih škola i sveučilišta osvrćući se pritom na položaj školskoga osoblja, učenika i studenata, ali i na državne politike koje su se zrcalile u udžbenicima. Tematske cjeline Skupa nemoguće je potpuno razdvojiti, no pojedini radovi određenim istraživačkim područjima ipak pripadaju više nego drugima.

Dinko Župan izlaganje o pučkome školstvu u doba Ivana Mažuranića započeo je širim povijesnim pregledom, a potom je napravio zaokret k reformi koja započinje 1874. godine kada je ban Ivan Mažuranić pokušao provesti modernizaciju tadašnjega hrvatskoga školstva. Kako bi došlo do unaprjeđenja obrazovanja, hrvatsko je školstvo, najprije osnovne i srednje škole, a potom i visoke škole i sveučilište, provelo različite reforme te se naposljetku razvilo do današnjega oblika. Proučavanje razvoja i reformi vrlo je važno jer se tako mogu uočiti pozitivne i negativne promjene u školstvu. Štefka Batinić u svojem istraživanju bavila se unutrašnjom, pedagoškom reformom škole u Hrvatskoj u razdoblju između dvaju svjetskih ratova, dok je Ljerka Vuk analizirala razvoj školstva za djelovanja Stjepana Radića u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca te naglasila kako Radić nije uspio realizirati sve svoje zamisli. Zlata Živaković-Kerže istraživala je gimnazije u Osijeku od 1729. do 1992. godine, a Barbara i Kristina Riman zajednički su istražile položaj slovenskoga nastavnoga osoblja u osječkim gimnazijama od 1855. do 1945. godine. Tihana Luetić i Tihomir Vukelja u zajedničkome su radu prikazali kvantitativni aspekt odnosa srednjih škola i sveučilišta, posebno se orijentirajući na Matematičko-prirodoslovni odjel Mudroslovnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Irena Živoder govorila je o razvoju osnovnoga školstva u Novoj Rači (selu u blizini Bjelovara), a s obzirom na to da je u istraživanju krenula od austrougarskoga modela i završila sa suvremenim školstvom, rezultate je svojega istraživanja podijelila u nekoliko vremenskih cjelina koje je povezala s društveno-političkim promjenama koje su u određenim razdobljima zahvaćale Hrvatsku. Elvira Islamović, za razliku od Irene Živoder,

istraživanje je ograničila na razdoblje austrougarske uprave te je govorila o kulturnome i obrazovnome životu Hrvata u Bosni i Hercegovini. Koristeći se raznovrsnom literaturom, autorica je unutar istraživanja poseban naglasak stavila na bihački okrug te je istražila glavne značajke hrvatskih škola na tome području.

Analiza i povezanost školskoga osoblja, učenika i studenata čini se dosad slabije istraženim područjem u obrazovanju pa su se toj temi posvetile Sanda Uglešić i Suzana Jagić. Sanda Uglešić osvrnula se na položaj učitelja u pučkim školama zadarskoga kotara na prijelazu iz devetnaestoga u dvadeseto stoljeće, dok je Suzana Jagić analizirala materijalni položaj škola i učitelja Hrvatskoga zagorja u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Kvalitetno i domišljato izvedena nastavna sredstva i pomagala usko su povezana s ovom tematikom, ponajprije zato što olakšavaju učenikovo spoznavanje nastavnoga procesa, odnosno pripremaju učenike za snalaženje u svakodnevnome životu. Sestra milosrdnica Estera Radičević u svome je radu uspoređivala devetnaestostoljetna i današnja nastavna sredstva i pomagala, a pritom se usmjerila na Privatnu školu Milosrdnih sestara Sv. Križa jer je njihov odgojno-prosvjetni rad javnosti više-manje nepoznat. Na ovu tematiku nadovezao se rad o ulozi Arheološkoga muzeja Istre iz Pule u baštinskome obrazovanju mladih. Kristina Džin istražila je kako suradnja muzejskih i prosvjetnih ustanova pomaže učenicima predškolskoga i osnovnoškolskoga uzrasta pri spoznavanju kulturne baštine. Školstvom u Istri bavio se i Zlatan Varelija, a istraživao je hrvatsko školstvo na području sjeverozapadne Istre do kraja Prvoga svjetskoga rata.

Stanje u hrvatskome školstvu nakon Prvoga svjetskoga rata u Zadru i u većemu dijelu Dalmacije, nakon ulaska talijanske vojske u grad, istražili su Ante Bralić i Branko Kasalo. Autori su se u istraživanju osvrnuli na srednje škole na hrvatskome jeziku u Zadru od 1918. do 1922. godine. Pokazali su da je unatoč izjavama da neće doći do promjena odnosa prema školama u vrijeme okupacije, do njih ipak došlo. Ante Gverić je pak istraživao djelovanje zadarske bogoslovije, odnosno školovanje teologa za vrijeme talijanske okupacije.

Školski sustav nije ostao netaknut različitim politikama koje su se izmjenjivale pa je tako tematsku cjelinu o mjestu školskoga sustava u državnim politikama otvorilo izlaganje Egona Kraljevića koji se bavio političkim utjecajima i previranjima u prosvjeti i školstvu za vrijeme Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i Jugoslavije. Tatjana Šarić istražila je utjecaj komunističke vlasti na Sveučilište u poslijeratnoj Jugoslaviji, dok je Slađana Josipović Batorek istražila odnos prosvjetne politike druge Jugoslavije prema religiji, odnosno osvrnula se na položaj katoličkoga vjeronauka u državnim školama.

Snježana Koren orijentirala se na mijene i kontinuitete u različitim politikama nastave povijesti u dvadesetome stoljeću, dok su se analizom udžbenika povijesti u tome razdoblju bavili i Marijana Matijević, Irena Živoder, Goran Đurđević i Mate Vučić. Marijana Matijević osvrnula se na pitanje dolaska Hrvata, jedno od ključnih pitanja hrvatske povijesti, a Irena Živoder u suautorstvu s Kristinom Giacometti istražila je povezanost promjene osnovne tematske matrice hrvatske dječje književnosti i teksta u udžbenicima povijesti od 1990. do 2000. godine. Goran Đurević i Mate Vučić u zajedničkome radu analizirali su geografske karte u udžbenicima povijesti od 1918. do 1991. godine.

Mirjana Werner u svojem se radu bavila hrvatskom nastavom u njemačkoj saveznoj državi Sjevernoj Rajni-Vestfaliji te je pokušala odgovoriti na pitanje zašto se u školama u toj njemačkoj pokrajini podučavaju materinski jezici. Izlaganje Dubravke Smajić

nadovezuje se na načetu tematiku jezika i gramatike. Ona je govorila o istaknutome hrvatskome gramatičaru, leksikografu i prevoditelju Mirku Divkoviću. Osim što je donijela povijesni pregled, u radu je prikazala i Divkovićev doprinos razvoju istraživanja gramatike hrvatskoga jezika. Tamara Jurkić Sviben također je govorila o nastavi hrvatskoga jezika te je ukazala na inovacije u nastavi u Istri šezdesetih i sedamdesetih godina dvadesetoga stoljeća. Poseban naglasak stavila je na povijest prve eksperimentalne škole – Osnovne škole „Neven Kirac“ u Puli. Ivana Milković bavila se analizom tekstova dječje književnosti u čitankama i udžbenicima hrvatskoga jezika, a pritom je stavila naglasak na vrstu i način predstavljanja hrvatske kulture. Petar Kerže istraživao je nastavu i nastavni program tjelesne i zdravstvene kulture te se osvrnuo na promjene u programu tjelovježbe u osnovnoj školi i gimnaziji u devetnaestome i dvadesetome stoljeću. Ni nastava likovne umjetnosti nije bila zanemarena jer je Marko Tokić u svojem radu prikazao razvoj didaktičko-metodičkih ideja Jadranke Damjanov.

Organizacija Skupa bila je uspješna, a odaziv stručnjaka velik. Zahvaljujući interdisciplinarnome pristupu i iscrpnim izlaganjima stručnjaka iz različitih akademskih disciplina, ovaj skup nedvojbeno pridonosi daljnjemu razvoju pedagogije i njezinu otvaranju prema drugim znanstvenim disciplinama, ponajprije humanističkim, i to povijesti u prvome redu.

Kristina Giacometti

Deutschsprachige Kinder- und Jugendliteratur während der Zwischenkriegszeit und im Exil – mit besonderer Berücksichtigung von Österreich

Wien (Österreich), 16. – 17. Mai 2014

Vergessen, umstritten, vernachlässigt – so und ähnlich ließe sich der Zeitraum benennen, der bei diesem Symposium im Zentrum stand: die Zwischenkriegszeit und die unmittelbaren Folgejahre, die man überwiegend als Jahre des Exils und der Emigration definiert. Innerhalb einer zweitägigen Veranstaltung versammelten die „Österreichische Gesellschaft für Kinder- und Jugendliteraturforschung“ und das „Institut für Wissenschaft und Kunst“ facettenreiche Beiträge zur Kinder- und Jugendliteratur der Ersten Republik, der Weimarer Republik und des Exils.

Wiebke von Bernstorff (Hildesheim) eröffnete das Symposium mit der Frage, wie aus der Historizität der zu unrecht vergessenen Exiltexte Aktualität gewonnen werden könne und regte mit dem Vergleich der nach 1945 entstandenen Holocaustliteratur eine eindringliche Diskussion an. Kerstin Gittinger (Wien) schloss daraufhin mit einem Beitrag zur proletarischen Kinder- und Jugendliteratur der Ersten Republik im Kontext des sozialistischen Erziehungsdiskurses zum „Neuen Menschen“ an. Den Mittelpunkt des nächsten Vortrags von Jörg Thuncke (Nottingham) bildete die der KPD nahe stehende Kinder- und Jugendbuchautorin Hermynia Zur Mühlen sowie die Übertragung ihrer Werke ins Amerikanische. Murray Hall (Wien) bot im Anschluss daran einen Einblick in